

## ■ SZÍNMEŰVÉSZEINK ÉS A TELEVÍZIÓ ■■■

*Sorvadóban Szerbia legkorszerűbb médiumának  
nemzetiségi műsorai*

Jubileumra készül az Újvidéki Televízió magyar szerkesztősége. Három évtized munkájára tekint majd vissza, azt összegezi – reméljük – az alkalomhoz illő módon. Nem tudom, hogy ez a rendhagyó évforduló mit jelent majd az „illetékeseknek”, de azt tudom, hogy azoknak, akik napjaikat nem a szerkesztőségi szobákban töltik vagy töltötték, és akiket a nemzet napszámosaiként tartunk számon, azoknak nagyon sokat jelent majd! Mindenekelőtt: ez az ünnep – mert az lesz, akár tetszik ez valakinek, akár nem – visszahozza majd nekik azokat az éveket, legalább emlékként, amikor még nap mint nap barátkoztak (barátkozhattak) a kamerákkal, amikor egymásnak adták (adhatták) a kilincset ott fenn, a tévéházban, amikor a televíziós feladatok ott várták őket a szervezők zsúfolt szobájában...

Színészeink otthon voltak akkor (sajnos csak voltak) a stúdiókban. Egymás után gyártották a különféle jellegű műsorokat, az irodalmiaktól kezdve a legszövevényesebb tévédrámáig. Milyen jó lenne, ha egyszer – mondjuk – Vicsek Károly is megszólalna és elmondaná, hogy mi mindent is csinált az ő „bohócaival” (sokszor így nevezett bennünket a rendező, és mi mindig tudtuk, hogy az elnevezés mögött a színész iránti megbecsülése, ragaszkodása rejlik), hogy hol vannak a munkái, megvannak-e még. És ha megvannak, akkor miért nem látjuk újra és újra azokat a tévéjátékokat, amelyeket ő rögzített szalagra. Ha másért nem, hát azért, hogy lássuk, és mások is lássák: valamit azért mi is csináltunk az alatt a harminc év alatt. Természetesen a teljesség igényével szólni mindarról, ami színészeinkre vonatkozik, és ami ugye a televízió és Thalia papjainak kapcsolatát így vagy úgy érinti, lehetetlen. Ezért most csupán egy eléggé félretett műfajt igyekszem majd érdeklődésünk fókuszába állítani. A szórakoztató műsorról van szó, pontosabban annak egyik, a kabaré elemeit felsorakoztató válfajáról, amelyben – általában – színészeink voltak a szóvivők. Tulajdonképpen bizonyos fajta kollázsműsorok voltak ezek, amelyekben villámtréfák és monológok váltogatták egymást. Németh Árpád, az Újvidéki Televízió ismert rendezője egyike azoknak, akik ezekkel a különös műsorokkal foglalkoztak. Sőt ő volt az, akire a televízió a legkacifántosabb szórakoztató műsor megrendezését bízta tizenhat évvel ezelőtt.

– Kollázsszerű szórakoztató műsorok rendezésével a hetvenes évek elején kezdtünk komolyabban foglalkozni – mondja Németh Árpád. – Szerény, néhány perces monológok, villámtréfák voltak



ezek a *Barázda* című faluműsornak a végén. A *Barázda* egyébként mindössze 15 percig tartott. Ezután a vidám műsorok mind népszerűbbek lettek. Ezért fél-fél órát kaptunk ezekre az adásokra, amelyeket jórészt Lányi István, Szilágyi László, olykor Soltis Lajos rendezett. Persze ezekben a szilveszteri/újévi műsorokban – mert azokról van szó, úgy a 70-es évek elejétől a 80-asok végéig – a hangsúly inkább az énekszámokra tolódott, de azért színészeink is jócskán szóhoz jutottak. Hogy kik léptek föl azokban az adásokban? Boros Mirjana, Boros István, Gubik Mira, Lévai Ferenc, Biszák Júlia, Németh Rudi, Kovács Vera, aztán népszerű színészeink, Ferenczi Jenő, Lőrincz Lajos, Pataki László és még nagyon sokan – teszi hozzá a rendező, majd folytatja az emlékezést:

– Igazán jelentős változásra, már ami ezeket a műsorokat, a szó-  
rakoztató adásokat illeti, csak egyszer, 1981-ben került sor. Fischer Gyurka, a szórakoztató adások akkori szerkesztője behívott egy napon és közölte velem, hogy új sorozatot fogok rendezni. Hét egyórás szórakoztató műsorról volt szó. Mire magamhoz tértem, már a munkatársak vetek körül. Örült nagy feladat volt ez akkor! Mert honnan vegyünk hét egyórás műsorhoz „anyagot”? A *Magyar Szó Grimasz* című satirikus mellékletét vettük elő, pontosabban mellékleteit, mert ugye jó néhány évre vissza kellett mennünk, hiszen egy-két villámtréfa azért mégsem volt elegendő. Legismertebb íróink, humoristáink segítségével sikerült összehozni a forgatókönyvet, amelybe egyébként kétszázharmincöt villámtréfa és monológ került bele. Nyolc napot kaptam a forgatásra, ami lényegében azt jelentette, hogy naponta csaknem harminc tréfát vagy monológot kellett szalagra venni.

A vajdasági magyar nyelvű színjátszás legjobbait vontuk be a munkába, és meg kell mondanom, hogy az az együttműködés, a közös munka nagyon fontos iskola volt számomra, vagy annál is több! A meghatározott időre pontosan befejeztük a forgatást; befejeztük, mert hihetetlen akarás, belső energia, a kapott feladat iránti nagy-nagy megbecsülés hajtotta a színészeket, s erről még ma is csak a legnagyobb elismeréssel tudok szólni. Úgy érzem, hogy akkor, 1981-ben valami nagy dolgot csináltunk mi együtt, közösen. Kár, hogy ilyen jellegű műsorok ma már nincsenek az Újvidéki Televízió műsorán. Kár, mert a közönség szereti. Akkor legalábbis azt tapasztaltuk, hogy szereti az ilyesmit!

Németh Árpád fenti visszaemlékezése a szórakoztató műsorok tévés történetének csak egy röpké fejezetét ragadta ki az elmúlt időből. S amit megtudtunk: az Újvidéki Televízió, legalábbis a múltban,



igyekezett létjogosultságot teremteni ennek a mostohán kezelt műfajnak, igyekezett a nézőknek a szórakoztató műsorok iránti igényét kielégíteni. S ez bizony nem hagyható szó nélkül, különösen azután, hogy ezeket a műsorokat egyszerűen számúzták a képernyőről. Lehetséges persze, hogy ez a mostani jubileum talán – mondom: talán – rádöbbsenti az „illetékeseket”, hogy azért a tévés szakma az utóbbi harminc esztendőben valamit még nálunk is csak elért, felmutatott, és bizony a tegnap eredményeit azért nem lehet és nem szabad eltörölni, egyszerűen leírni!

A szórakoztató tévéműsorokat emlegetem, s azt hangsúlyozom, hogy azok mennyire igényelték színészeink munkáját, hogy a vajdasági színésztársadalom mennyire benne volt a korábbi időkben a televízió munkájában. Persze nemcsak a könnyű műsorokra gondolok, hanem arra a műfaji sokszínűsége is, amely általában ezt a médiumot jellemezte, illetve jellemzi ma is, de máshol.

Talán nem tűnik majd szerénytelenségnek, ha azt mondom, hogy művészeink az első naptól, az első magyar nyelvű adástól kezdve ott voltak a vajdasági televíziós műsorok készítőinek, úttörőinek a sorában. Nem lehet szó nélkül hagyni, hogy abban a műsorban, amelyet a Belgrádi Televízió az Aberdar utcai stúdiójában rögzített szalagra az első „stáb”, s amelyet a megboldogult Fejős István szerkesztett és Lányi István rendezett, a vajdasági magyar színészek is részt vettek. Igen: 1968. január elseje volt, amikor Fejős István köszöntője után Fehér Ferenc verssorait anyanyelvünkön szólaltatták meg a képernyőről színészeink!

Ünnepre készülődik az Újvidéki Televízió magyar nyelvű szerkesztősége. Az eddig megtett útról adnak majd számot azok, akik felelősséget vállaltak, felelősséggel tartoznak nekünk, a nézőknek a magyar nyelvű műsorról illetően. Reméljük, hogy nem csak a tegnap jelenti majd a megtett utat, hogy a máról is szólnak majd, arról, hogy mit tettek és mit nem tettek, hogy a magyar nyelvű televíziózás megmaradjon, sőt előbbre is lépjen a Vajdaságban.

Színésztársadalomunk a mögöttünk levő utat egyenes derékkal járta végig, s habár a leggyakrabban az események – a televízióval kapcsolatos események – peremére szorult, ha meg is kérdőjelezték helyét, szerepét a magyar nyelvű televíziózásban, most tisztelettel és önzetlen ragaszkodással hajt fejét a rendhagyó jubileum előtt!

*Családi Kör*, 1997. december 18.